

Я. В. Рогінська

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР
ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО ДЕРЖАВНУ ДОПОМОГУ
СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ»**

Харків
«Право»
2017

УДК 346.2(477)(094.5)
ББК 67.9(4УКР)303-328
Р59

Рецензент:

доктор Юджин Стюарт – керівник Проекту ЄС
«Гармонізація системи державних закупівель в Україні
зі стандартами ЄС» (Ірландія)

Рогінська Я. В.

Р59 Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» / Я. В. Рогінська ; [вступ. сл. д-ра Ю. Стюарта]. – Харків : Право, 2017. – 136 с.

ISBN 978-966-937-235-2

У Науково-практичному коментарі подано постатейний аналіз положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», що був ухвалений 1 липня 2014 р. і набув чинності 2 серпня 2017 р. У Коментарі зроблено акцент саме на практичному аспекті застосування норм Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» з урахуванням особливостей даної нової сфери права для України, розкрито терміни, що вживаються в Законі, детально роз'яснено зміст його положень і наведено приклади та рекомендації щодо його застосування. Крім того, роз'яснено механізми застосування норм Закону у взаємодії з іншими законами та нормативними актами України, а також пояснено витоки деяких положень і термінів з права Європейського Союзу. Для розуміння Закону у світлі європейських стандартів у Коментарі використовувалися акти Європейського Союзу, що регулюють сферу надання державної допомоги суб'єктам господарювання (Договір про функціонування ЄС, регламенти, директиви, настанови тощо), практика Європейського суду справедливості, рішення Європейської Комісії, а також наукові коментарі і роз'яснення.

Видання розраховано на працівників органів державної влади – надавачів державної допомоги суб'єктам господарювання, практикуючих юристів, отримувачів державної допомоги, студентів, аспірантів і викладачів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться питаннями правового регулювання надання державної допомоги в Україні та Європейському Союзі.

УДК 346.2(477)(094.5)

ББК 67.9(4УКР)303-328

ISBN 978-966-937-235-2

© Рогінська Я. В., 2017

© Видавництво «Право», 2017

Перелік скорочень

- АМКУ** – Антимонопольний комітет України
- ГАТС** – Генеральна угода з торгівлі послугами
- ДФЄС** – Договір про функціонування Європейського Союзу
- ЄАВТ** – Європейська асоціація вільної торгівлі
- ЄЕС** – Європейське економічне співтовариство
- ЄК** – Європейська Комісія
- ЄОВС** – Європейське об'єднання вугілля і сталі
- ЄПС** – Європейська політика сусідства
- ЄС** – Європейський Союз
- ООН** – Організація Об'єднаних Націй
- ПЗЕІ** – послуги загального економічного інтересу
- СКП** – спільна комерційна політика
- СОТ** – Світова організація торгівлі
- ССП** – спільна сільськогосподарська політика
- СТП** – спільна транспортна політика
- Суд ЄС** – Суд справедливості Європейського Союзу (раніше – Європейський суд справедливості)
- УСКЗ** – Угода про субсидії та компенсаційні заходи
- ТРИМС** – Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи

Вступне слово доктора Юджина Стюарта¹

«Державна допомога» у праві ЄС є складною та невизначеною концепцією, яка розвивається протягом останніх 60 років і продовжує еволюцію. Якщо говорити коротко, то *державна допомога* означає вплив на конкуренцію та торгівлю, коли надаються субсидії, податкові пільги та преференції, і, таким чином, це може негативно вплинути на інші підприємства (особливо на конкуруючі підприємства, які не отримують державної допомоги). За винятком незначних розмірів допомоги, надання державної допомоги суб'єктам господарювання в ЄС контролюється ЄК з 1957 р.

Проте в кожній країні Європи (і у світі) уряди окремих держав надають субсидії, податкові пільги й інші спеціальні переваги суб'єктам господарювання в рамках національної економічної та промислової політики. Метою такого втручання в економіку є розвиток економіки в цілому, просування та допомога окремим підприємствам або галузям виробництва, утримання робочих місць і їх створення, відновлення платоспроможності окремих підприємств тощо. У той час як ці дії держави мають вплив на політику уряду щодо соціальних або економічних цілей, яких він прагне досягнути, такі дії все ж мають прямий або опосередкований вплив на торгівлю на внутрішньому ринку ЄС та певною мірою можуть дійсно чи потенційно спотворити конкуренцію.

Проблемою в такому випадку є те, що деяка державна допомога, надана суб'єктам господарювання, може надати їм операційних переваг, які є достатніми для того, щоб усунути конкуруючі підприємства з ринку, якщо вони не отримують державної допомоги. Такий феномен має місце тому, що державна допомога зменшує витрати на виробни-

¹ **Доктор Юджин Стюарт** є міжнародним консультантом з питань права і політики, що спеціалізується на розробці регуляторних національних систем з надання державної допомоги в країнах, що не є членами ЄС. Працював керівником Департаменту державної допомоги в Міністерстві економіки Ірландії та був консультантом з питань упровадження реформ регулювання державної допомоги починаючи з 1990-х рр. Відтоді був радником при урядах понад 25 країн, спеціалізуючись на законодавстві й політиці про державну допомогу, промисловій політиці та на розвитку підприємництва і бізнесу.

цтво товарів або на надання послуг підприємства, яке її отримує. Іншими словами, державна допомога штучно допомагає підприємству, яке її отримує, конкурувати з більш ефективними підприємствами. З часом це може знизити загальний рівень конкуренції, і в результаті таких спотворень споживачі змушені будуть сплачувати більше. Державна допомога також має негативний вплив на торгівлю між державами-членами, що в екстремальних випадках може призвести до «війн субсидій» між державами.

СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ЄС

Оскільки держави – члени ЄС зберегли суверенність стосовно їх промислової політики, починаючи з 1950-х рр. постала необхідність запровадження спеціальних правил щодо регулювання в Договорі про заснування ЄС¹ питання надання державної допомоги державами-членами, адже це могло мати негативний вплив на торгівлю і конкуренцію в рамках спільного ринку ЄС. Дані положення також відображено в останній редакції ДФЄС – статтях 107–109. Даними статтями передбачено критерії визначення заходу як державної допомоги, а також загальні вимоги щодо здійснення контролю за наданням такої допомоги. Відповідно законною, згідно з положеннями ДФЄС, є державна допомога, яка надана відповідно до вимог даного Договору, положення якого розтлумачено в підзаконних актах і в практиці Судів ЄС.

За загальним правилом державна допомога є несумісною зі спільним ринком ЄС і тому не є дозволеною. Проте оскільки метою є не заборона надання будь-якої допомоги, а тільки тієї, яка має надмірний негативний вплив на конкуренцію та торгівлю, система права ЄС на практиці показує, що державна допомога може бути виправданою в багатьох випадках².

¹ Дана інновація щодо регулювання державної допомоги впливає з проекту (який ніколи не було прийнято) Гаванської хартії 1948 р., яка пізніше стала Угодою про тарифи та торгівлю СОТ.

² Цікаво зазначити, що *система заборони державної допомоги* в ДФЄС розтлумачена таким чином у підзаконних актах, що ЄК в багатьох випадках (90%) дозволяє надання такої допомоги.

Стаття 107(1) ДФЄС містить основні положення стосовно державної допомоги. Зокрема, у статті йдеться, що:

«Якщо в Договорах не обумовлено інакше, допомога, яку в будь-якій формі надає держава-член або яку надано за рахунок державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію, надаючи переваги певним суб'єктам господарювання або виробництву певних товарів, є несумісною з внутрішнім ринком тією мірою, якою вона впливає на торгівлю між державами-членами».

Стаття 107(1) говорить тільки про «допомогу» і не дає точного визначення поняття такої допомоги¹. З роками у своїх рішеннях Суди ЄС установили практику, що тільки ефект чи наслідки від надання державної допомоги мають значення, а не форма такої допомоги чи навіть прагнення надання заходу підтримки, що становить державну допомогу. Визначення субсидій та допомоги було розтлумачено Судами ЄС у низці справ. Наприклад, концепція державної допомоги була визначена Судом ЄС у справі *Denkavit*, де Суд дійшов висновку, що положення Договору: *«стосуються рішень держав-членів, якими останні з метою досягнення своїх економічних та соціальних цілей надають підприємствам ресурси або переваги, які спонукають до досягнення поставлених економічних або соціальних цілей»*. Формулювання даного рішення стосується втручання держави в різних формах у функціонування підприємства, коли зазвичай такі витрати становлять частину бюджету витрат такого підприємства. Таким чином, очевидно, що державна допомога в першу чергу включає в себе субсидії.

Проте державна допомога може бути не тільки у формі фінансової підтримки від державних інституцій, але також може становити непрямі заходи підтримки, наприклад позики із заниженими ставками, надання гарантій, податкові знижки, вливання капіталу та інші методи (форми).

¹ З часом «державна допомога» стала терміном, який вживається все частіше в міжнародних торговельних угодах ЄС, включаючи Угоду про асоціацію між Україною та ЄС.

У цілому, державна допомога може включати заходи підтримки підприємств, якщо вони не надають вибіркової переваги даним підприємствам. Ось чому саме ефект від надання державної допомоги має значення, а не форма заходу. Якщо наслідком надання окремого заходу допомоги є надання переваги окремому підприємству або окремій категорії товарів, у такому випадку цей захід може розглядатись як допомога.

Таким чином, заходи державної підтримки вважаються такими, що становлять державну допомогу (у значенні ст. 107 ДФЄС), якщо вони відповідають усім критеріям. Дані критерії наведені у ст. 107(1) Договору і можуть бути визначені таким чином:

- по-перше, допомога надається державою або за рахунок державних ресурсів. Поняття «держава» включає уряд (міністерства, муніципалітети та інші державні установи), державні підприємства та в деяких випадках навіть приватні підприємства, що діють від імені держави або уповноважені іншими державними установами;

- по-друге, захід повинен мати дійсний чи потенційний негативний вплив на конкуренцію і такий самий вплив на торгівлю між державами – членами ЄС;

- по-третє, захід повинен бути вибіркоким (а не загальним). Це означає, що захід повинен надаватись вибірково для виробництва певного товару або для надання підтримки певному підприємству. Державна допомога не включає в себе загальні заходи економічної політики, які є доступними для всіх підприємств (загальні заходи), такі як спеціальні умови кредитування, зниження позикових ставок, зниження загального податкового тягаря (наприклад, зниження ставок корпоративного податку), оскільки всі ці заходи поширюються на всі підприємства на території держави. На противагу цьому вибілковими є заходи надання переваг, наприклад, підприємствам, які знаходяться на території окремих регіонів, надання підтримки окремим секторам економіки, досягнення так званих «горизонтальних цілей» економічної політики (наприклад, надання допомоги малим та середнім підприємствам, допомоги на дослідження та розробки, допомоги на захист довкілля тощо) або надання податкових знижок, винятків або переваг у процесі погашення соціальних виплат підприємствами таким чином, що захід поширюється тільки на окремі підприємства, але не на всі;

– і, по-четверте, захід повинен надавати економічну перевагу, яку б підприємство не могло отримати в протилежному разі, працюючи на звичайних ринкових умовах.

Для того щоб захід підпадав під визначення ст. 107 ДФЄС, він повинен відповідати *всім* чотирьом критеріям. Якщо хоча б один із критеріїв не задовольняється, надана державною підтримка не є державною допомогою і таким чином не підпадає під дію системи регулювання державної допомоги.

Заходами підтримки, що не становлять державну допомогу, є такі:

- надання підтримки державним установам або організаціям, що не займаються економічною діяльністю;
- загальні заходи підтримки, що застосовуються до всіх підприємств на всій території держави;
- здійснення державних закупівель товарів і послуг за ринковими цінами (у результаті проведення відкритих і прозорих торгів);
- заходи підтримки, що застосовувались до державних установ, які діяли як приватний інвестор;
- витрати на розвиток інфраструктури, коли це не надає виключних переваг одному або декільком користувачам (наприклад, загальне будівництво доріг державою на противагу будівництву дороги, якою буде користуватись тільки одне підприємство, або навіть будівництво дороги на території одного підприємства – такі заходи будуть уважатись вибірковими).

Де-юре сумісні заходи державної допомоги та підстави для дискреційних винятків із заборони, що надаються ЄК

У той час як ст. 107(1) стосується загальної заборони заходів державної допомоги, ст. 107(2) містить особливі випадки, коли державна допомога завжди вважається сумісною зі спільним ринком ЄС – *де-юре* сумісна державна допомога. Такими випадками є:

- допомога соціального характеру, надана окремим споживачам, за умови, що вона надається без дискримінації на підставі походження відповідних товарів;

– допомога для ліквідації наслідків стихійного лиха або надзвичайних ситуацій;

– допомога, надана економіці певних регіонів Федеративної Республіки Німеччини, що зазнали впливу поділу Німеччини, тією мірою, якою така допомога необхідна для компенсації економічних втрат, спричинених таким поділом¹.

Установлюючи загальні параметри для здійснення контролю за наданням державної допомоги ЄК, ст. 107(3) встановлює широке коло випадків, коли державна допомога *може* вважатися сумісною зі спільним ринком ЄС. У таких випадках винятки із загальної заборони може бути дозволено, проте це не є автоматичним винятком і такі винятки із загального правила повинні застосовуватись дуже обережно. Випадками, коли винятки є виправданими, є такі:

(а) допомога, що сприяє економічному розвитку регіонів із надзвичайно низьким рівнем життя або високим рівнем безробіття та регіонів, зазначених у ст. 349, з огляду на їх структурну, економічну та соціальну ситуацію;

(b) допомога, що сприяє здійсненню важливого проекту спільно-го європейського інтересу або усуває суттєву шкоду функціонуванню економіки держави-члена;

(с) допомога, що сприяє розвитку певних видів економічної діяльності або певних сфер економіки, якщо така допомога не впливає негативно на умови торгівлі такою мірою, що це суперечить спільному інтересові;

(d) допомога, що сприяє культурному розвитку та збереженню культурної спадщини, якщо така допомога не впливає на умови торгівлі та конкуренцію в Союзі такою мірою, що це суперечить спільному інтересові;

(е) інші категорії допомоги, що можуть бути визначеними рішенням Ради за пропозицією Комісії.

Виняток із загальної заборони ст. 107(1) також закріплено в інших статтях ДФЄС, які стосуються регулювання сільського господарства, громадського транспорту, надання послуг загального економічного

¹ Дане положення має більш історичний характер, оскільки було закріплено ще в Римському договорі 1957 р. У ДФЄС 2008 р. зазначено, що через 5 років Рада, діючи за пропозицією Комісії, може ухвалити рішення, що скасовує цей пункт.

інтересу та оборони. Це основні сфери, які підпадають під дію положення *«якщо в Договорах не передбачено інше»*, що повністю підпадає під заборону надання допомоги відповідно до ст. 107(1).

Таким чином, зрозуміло, що в той час як ст. 107(1) забороняє надання державної допомоги, дана заборона не є всеохоплюючою. Сфера дії даної заборони звужена де-юре винятками ст. 107(2), а також, що важливо на практиці, положеннями ст. 107(3).

Повідомлення, схвалення та інші обов'язкові процедури

Стаття 108 ДФЄС стосується процедурних питань, які на практиці також впливають на функціонування системи контролю за державною допомогою в ЄС. Даною статтею закріплено чіткий обов'язок національних урядів повідомляти ЄК про нові або змінені заходи допомоги та не застосовувати їх до прийняття позитивного рішення щодо їх сумісності з внутрішнім ринком. У належних випадках ЄК може змусити державу-члена відмовитися від своїх планів щодо надання державної допомоги або змінити зміст окремих заходів допомоги. Крім того, згідно із законодавством ЄС вимога щодо повідомлення має пряму дію, тому ухвалення нормативно-правових актів, які передбачають надання державної допомоги, навіть якщо вона не надається, є порушенням вимоги щодо повідомлення. Така допомога, надана без повідомлення, визнається незаконною і повинна бути повернута з відсотками. Схвалена Комісією допомога, яка була використана не за своїм цільовим призначенням, також визнається незаконною і підлягає поверненню з відсотками. Крім того, ст. 108 надає право ЄК постійно моніторити всі системи надання державної допомоги і може вимагати скасування або зміни будь-якого заходу допомоги, якщо він не є сумісним із внутрішнім ринком ЄС. Ці загальні положення були в подальшому розкриті в основному Процедурному Регламенті щодо надання державної допомоги – Регламенті Ради ЄС № 659/1999.

Згідно зі ст. 109 Рада за пропозицією Комісії та після проведення консультації з Європейським Парламентом може ухвалити необхідні регламенти для застосування статей 107 та 108 та, зокрема, визна-

чити умови застосування ст. 108(3) і категорії допомоги, які звільняються від такої процедури¹.

За загальною тенденцією майже всі справи про державну допомогу, які були повідомлені до ЄК, були схвалені з або без додаткових умов. Коли ж захід державної допомоги не повідомлено до Комісії і в подальшому його було виявлено, більшість таких справ у результаті підпадають під заборону і допомога підлягає поверненню з відсотками.

Положення ДФЄС щодо державної допомоги підкріплені великою кількістю настанов Комісії, повідомленнями та регламентами, що встановлюють детальні правила щодо оцінки державної допомоги окремих типів (наприклад, для регіональної допомоги) та для «чутливих» секторів економіки. Подібні акти також закріплюють порогове значення для визначення незначної допомоги та кодифікують процедурні правила для повідомлення державної допомоги, її схвалення та повернення.

Оскільки ЄС із часом розширився (наразі включає 28 держав-членів), ЄК зіткнулась із великим навантаженням щодо повідомлених заходів державної допомоги. Це і той факт, що більшість повідомленої допомоги було схвалено Комісією, дозволило дещо спростити правила повідомлення шляхом прийняття так званих *блокових винятків*. Дані блокові винятки вперше були прийняті в 2008 р. і в подальшому доопрацьовані в 2014 р. Комісія сподівається, що приблизно 80% заходів, які підлягають повідомленню, будуть підпадати під блокові винятки. Держави – члени ЄС позитивно сприйняли таку новацію, оскільки це зберігає багато часу та усуває невизначеність, коли держава очікує висновку Комісії. У той же час, створюючи довгий перелік «хорошої допомоги» та прийнятних максимальних розмірів допомоги в кожному випадку, ЄК створює дещо нове, що було неможливим 60 років тому, – спільну промислову політику.

¹ Регламент Комісії (ЄС) № 800/2008 від 6 серпня 2008 р., що визначає певні категорії допомоги сумісною зі спільним ринком при застосуванні статей 87 та 88 Договору // OJ L 214. – 2008. – 9 серп. Даний Регламент про блокові винятки спротив процедури надання допомоги державами-членами, дозволяючи надання допомоги без повідомлення Комісії, якщо такі заходи відповідають установленим горизонтальним спільним цілям ЄС. Даний Регламент було розширено в 2014 р. – Регламент Комісії (ЄС) № 1388/2014 від 16 грудня 2014 р.

ЯК ЗАПРОВАДЖУЄТЬСЯ СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ЄС В УКРАЇНІ

В інтересах своїх торговельних зв'язків ЄС наполягав на запровадженні такої системи регулювання державної допомоги в інших країнах починаючи з 1990-х рр. Це мало вплив на переговорний процес 1994 р. у СОТ щодо внесення змін до Генеральної угоди про тарифи та торгівлю. На двосторонній основі ЄС має багато підписаних торговельних угод, угод про асоціацію та схожих угод з багатьма країнами, включаючи Україну, яка бажає створити більш близькі торговельні зв'язки з ЄС та в подальшому набути членство в ЄС.

У 2014 р. було підписано Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, що попередньо набула чинності 1 січня 2016 р. Угодою про асоціацію передбачено, серед іншого, що Україна повинна виконати низку реформ у декількох сферах, включаючи систему регулювання державної допомоги (статті 262–267) протягом установленого періоду. Таким чином, положення Угоди про асоціацію стосовно державної допомоги закріплюють часові рамки, умови та кроки, які повинні бути зроблені для досягнення повністю функціонуючої системи регулювання державної допомоги в Україні, яка відповідатиме стандартам ЄС. Так, згідно з положеннями Угоди про асоціацію щодо державної допомоги Україна повинна:

– протягом трьох років з дати набуття Угодою чинності прийняти національне законодавство про державну допомогу та створити незалежний у своїй діяльності орган, який матиме повноваження, необхідні для застосування Угоди;

– забезпечувати, щоб будь-яка нова допомога, яка надається в Україні, відповідала положенням статей 262 та 264 Угоди протягом одного року з дати створення такого органу;

– створити повний реєстр схем допомоги, яка надавалася до створення відповідного органу, протягом п'яти років з дати набуття Угодою чинності;

– привести схеми допомоги у відповідність до критеріїв, установлених статтями 262–264, протягом семи років з дати набуття Угодою чинності;

- застосовувати правила ЄС щодо надання державної допомоги;
- завершити створення «мапи державної допомоги» протягом чотирьох років з дати набуття Угодою чинності;
- щороку надавати звіт про державну допомогу протягом п'яти років з дати набуття Угодою чинності.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ ДОПОМОГУ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» був ухвалений у липні 2014 р. та повністю набув чинності 2 серпня 2017 р. Цей Закон є рамковим і передбачає ухвалення необхідних підзаконних нормативно-правових актів протягом трирічного перехідного періоду.

Закон виключає зі сфери своєї дії сільське господарство, рибальство та сферу оборони, що відповідає вимогам Угоди про асоціацію з ЄС. Крім того, витрати на інфраструктуру, що здійснюються державою, є також виключеними за умови, якщо такий проект було розпочато з дотриманням процедури державних закупівель. Також виключеними є заходи держави щодо уповноваження підприємства надавати послуги загального економічного інтересу за умови, що держава покриває тільки обґрунтовані витрати за надання таких послуг. Так, послуги загального економічного інтересу є послугами, які задовольняють важливий суспільний інтерес, і, крім того, такі послуги не можуть бути надані на комерційній основі без підтримки держави.

Загальною економічною метою прийняття Закону про державну допомогу є уникнення будь-яких надмірних спотворень конкуренції або негативного впливу на торгівлю між Україною та ЄС, якщо українським підприємствам буде надаватись державна допомога. Визнаючи це, у певних випадках втручання уряду є необхідним для функціонування економіки, тому Закон залишає можливість для досягнення певних цілей політики держави, коли державна допомога буде визнаватись сумісною. Закон вимагає отримання попереднього схвалення АМКУ нових заходів допомоги, при цьому дозволяючи в майбутньому прийняття блокових винятків.

Закон запроваджує механізм контролю за наданням державної допомоги, що координується на центральному рівні та встановлює загальні законодавчі рамки для такого механізму. Закон також створює основу для створення всеохоплюючого переліку та реєстру державної допомоги. Що стосується незаконної допомоги, Закон надає АМКУ повноваження вимагати повернення несумісної державної допомоги.

Важливим елементом даного Закону є те, що цей Закон є рамковим і вимагає прийняття вторинного законодавства для встановлення прав та обов'язків надавачів допомоги, отримувачів допомоги, а також для встановлення обмежень щодо надання державної допомоги в Україні, які будуть контролюватись і моніторитись АМКУ як уповноваженим органом. Саме для цього і було передбачено трирічний перехідний період до того, як Закон набрав чинності.

Закон про державну допомогу є новою сферою права для України, яка охоплюватиме також економічну і фіскальну політику. Дана сфера права матиме вплив на діяльність майже всіх центральних органів влади, на регіональні органи влади, а також на органи місцевого самоврядування. Даний Закон покращить рівень прозорості витрачання державних фінансів та зупинить практику надання прихованих субсидій. Крім того, Закон забезпечить, щоб державні фінанси не витрачались марно через надання державної допомоги, а також забезпечить, щоб схвалена і надана допомога успішно вирішувала економічні проблеми в країні та допомагала її розвитку.

Оскільки дана система є абсолютно новою для України, розуміння зазначеного Закону є надважливим для органів влади, бізнес-спільноти, представників судової гілки влади, юристів та політичної системи в цілому. Відповідно даний Коментар повинен допомогти підвищити обізнаність про зміст і важливість для багатьох цієї нової сфери права та системи регулювання, яку створює Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Про Коментар

Пропоноване видання містить постатейний науково-практичний коментар до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», що був ухвалений 1 липня 2014 р. і набув чинності 2 серпня 2017 р.

Закон «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» є базовим, рамковим нормативно-правовим актом, який визначає основи створення в Україні системи контролю і моніторингу за наданням державної допомоги суб'єктам господарювання. Він містить багато новацій, які раніше не використовувалися в українському законодавстві й потребують пояснень щодо їх практичного застосування.

Текст Коментаря підготовлений під керівництвом доктора Юджина Стюарта – юриста з практичним і науковим досвідом, який входив до складу робочих груп з підготовки Закону «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», є автором низки міжнародних видань і публікацій з питань права і політики державної допомоги ЄС, а також має досвід створення систем моніторингу державної допомоги у країнах ЄС і країнах Центральної та Східної Європи.

У Коментарі розкрито терміни, що вживаються в Законі, детально роз'яснено зміст його положень і наведено приклади та рекомендації щодо його застосування. У випадках, коли це необхідно, автор роз'яснює механізм застосування норм Закону у взаємодії з іншими законами і нормативними актами України, а також пояснює витоки деяких положень і термінів з права ЄС.

Для розуміння Закону у світлі європейських стандартів у Коментарі використано акти ЄС, що регулюють сферу надання державної допомоги суб'єктам господарювання (ДФЄС, регламенти, директиви, настанови тощо), практику Європейського суду справедливості, рішення ЄК, а також наукові коментарі й роз'яснення.

При тлумаченні положень Закону, особливо спірних, автор виходила з його головних принципів – забезпечення захисту та розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи дер-